

Alpe kot podnebni laboratorij



Taljenje ledenikov ponazarja podnebne spremembe na območju Alp. © Michael Gams, CIPRA International

Brez ustreznih ukrepov za varstvo podnebja se bo povprečna temperatura na območju Alp do leta 2050 dvignila do 4,5 stopinje. Nekaj upanja vzbuja nove pobude, zadnje poročilo OZN o podnebnih spremembah pa temi posveča še dodatno pozornost.

Kaj se bo zgodilo pri globalnem segrevanju za 1,5 stopinje Celzija v primerjavi z vrednostmi iz predindustrijskega obdobja? Na to vprašanje daje odgovor Mednarodni forum o podnebnih spremembah v svojem zadnjem posebnem poročilu. Na območju Alp se je temperatura že zdaj povečala za dve stopinji, kar potrjuje tudi Reto Knutti, profesor na Inštitutu za ozračje in podnebje na ETH Zürich in soavtor dveh poročil omenjenega foruma. »V najnovejših scenarijih za Švico smo predvideli segrevanje od 2,5 do 4,5 stopinje Celzija nekako do srede stoletja. Tu gre seveda za zelo velike spremembe.« Posledice bodo zelo raznolike: 90 odstotkov alpskih ledenikov naj bi izginilo in to bi imelo posledice tudi na količinsko sestavo odtoka posameznih porečij. Pomanjkanja pitne vode sicer ni nujno pričakovati, vendar pa v primeru, da »bodo še naraščale temperature in se spremenila količina padavin poleti, kar potrjujejo scenariji, ne bo več mogoče zalivati oz. namakati po mili volji.« Ogrožena pa naj bi bila tudi zimskošportna središča: »Pravzaprav bi morali reči takole: zemljišč, ki ležijo pod 1.500 metri n. v., dolgoročno ne bo več mogoče izkoriščati.« Poleg tega bi se lahko zaradi talečnega se permafrosta začeli pogosteje pojavljati padanje kamenja in zemeljski plazovi na pobočnih površinah.

Pobude za varstvo podnebja

Eden od jasnih znakov za podnebne spremembe je tudi taljenje ledenikov, zato je bila v Švici poleti 2018 ustanovljena pobuda za ohranitev ledenikov, ki med državljani zbira izjave o podpori in tako želi cilje pariškega podnebnega sporazuma iz leta 2015 vnesti v švicarsko zvezno ustavo, denimo izstop iz fosilne opcije do leta 2050. Seznan podpornikov je zelo raznolik in se ne omejuje le na klasično okoljsko sceno. Eden od takih podpornikov je tudi inženir informatike Daniel Germann iz Rickenbacha pri Wilu, ki poudarja: »Globalno segrevanje je postalo največji problem človeštva. Prava rešitev je jasna in preprosta: sežiganje ogljika se mora končati.« Žal pa politika postavlja gospodarstvo nad človeka in naravo, sama pa je ta ukrep nesposobna sprejeti. Pobuda za ohranitev ledenikov je po njegovih besedah nujno potrebna.

Pobude prihajajo tudi z drugih strani: deželna političarka Helga Krismer v Avstriji zbira glasove za razpis podnebnega referendumu. Prav tako si za skupne podnebne cilje, ki bi veljali za vse alpske države, prizadeva Posvetovalni odbor Alpske konvencije za alpsko podnebje. Vizija nadaljnje podnebne politike pa bo osrednja tema skupne konference Omrežja občin Povezanost v Alpah, društva Alpsko mesto leta in CIPRE International, ki bo 7. in 8. novembra 2018 v Innsbrucku – dogodek bo izhodišče za vzpostavitev alpskega partnerstva pri izvajanju lokalnih akcij na področju varstva podnebja.

Viri in nadaljnje informacije:

www.de-ipcc.de/256.php (de), <http://www.alpconv.org/sl/organization/groups/AlpineClimateBoard/default.html>, www.klimaschutz-schweiz.ch/ (de, fr), www.klimavolksbegehren.at (de), www.iac.ethz.ch/people/knutti (en)

Stališče: Čaščenje gospodarske lokacije



Reinhard Gschöpf, direktor CIPRE Avstrija © Martin Walsler

Obstaja tveganje, da bodo temeljni pravne države v razpravah, ki se odvijajo v Avstriji o fenomenu gospodarske lokacije, potonili. Težko izbojevani okoljski standardi in podnebni cilji so pri tem povsem prezrti, opozarja Reinhard Gschöpf, direktor CIPRE Avstrija.

Obstaja tveganje, da bodo temeljni pravne države v razpravah, ki se odvijajo v Avstriji o fenomenu gospodarske lokacije, potonili. Težko izbojevani okoljski standardi in podnebni cilji so pri tem povsem prezrti, opozarja Reinhard Gschöpf, direktor CIPRE Avstrija.

V zadnjih letih, ki so minila v znamenju neoliberalnega razmišljanja, je argument gospodarske lokacije postal zadnja instanca. Na tej točki sta odpovedala tako visoka umetnost politike, ki ni sposobna zagotoviti zaščite usklajenosti interesov, kakor tudi poziv k udeležanju trajnostnega razvoja, ki bo zagotavljal ravnovesje med okoljem, družbo in gospodarstvom. Z vso močjo je podpore deležno to, kar koristi gospodarski lokaciji, temu »nadomestnemu božanstvu« 21. stoletja. Ta trend je že sprožil reakcijo, prav tako se kažejo učinki.

Naj si gre za projekte s področja prometa, energetike ali turizma, nihče se ne sprašuje o njihovem smislu, nihče več ne postavlja vprašanja, kolikšna je njihova ekološka cena. Postopki pravne države se prikazujejo kot ovira in nekaj, kar nima nobene koristi. Treba je priznati, včasih resda trajajo leta in leta, a najpogosteje so vzrok nepopolno vloženi projekti. Prednost se daje zakonu o razvoju gospodarskih lokacij, gospodarski lokaciji kot cilju države, odvetniku gospodarske lokacije, razvojnemu svetu za gospodarske lokacije, izjemno pomembnemu seznamu projektov in dovoljenjem, ki se izdajo samodejno, tudi brez zaključenega postopka. So sicer v nasprotju z ustavo in evropskim pravom, a to odgovornih ne skrbi: preden bodo o njih razsodila sodišča, bodo to že zdavnaj uresničena dejstva. To je logika brizantne aktualne zakonodaje, s katero avstrijska zvezna vlada ureja področje razvoja gospodarskih lokacij.

Obstaja nevarnost novih ostrih tehničnih posegov, kar se kaže v primeru, ko denimo okoljska ministrica Elisabeth Köstinger obljublja »hitro pomoč« s sprejetjem novega zakona o razvoju gospodarskih lokacij, na podlagi katerega se bo lahko za potrebe že leta zaustavljenega projekta gradnje elektrarne na Tirolskem lahko začelo izkoriščati skoraj vse neokrnjene ledeniške vodotoke na območju, ki je sicer določeno kot območje miru. In če upoštevamo še dejstvo, da je na Bavarskem obstoj Alpskega načrta po 40 letih uspešnega delovanja ogrozil vilinski krč in pa da v Švici razpravljajo o spremembi zakona o ohranjanju narave in pokrajine, ker bi se želeli izogniti izpolnjevanju zahtev, ki jih narekuje nacionalni varstveni status določenih pokrajin in delov narave, potem nam res grozi popoln polom in to na celotnem območju Alp.

Tako enostransko zasnovana agenda je v občutljivem prostoru, kot je alpski, še zlasti neprimerna in to odraža tudi Alpska konvencija. Ni nam treba narediti koraka v preteklo obdobje, ki ga poganja pohlep, nasprotno: potrebujemo več ohranjenega odprtega prostora, več participacije, več kulture sobivanja, več poguma, da bi vendarle zmogli biti zadovoljni z majhnim.

Projekt živega laboratorija

V projektu Living Labs prihaja do prave možganske nevihte idej – mladi, politiki in predstavniki nevladnih organizacij skupaj eksperimentirajo z novimi pristopi in jih preskušajo v različnih okoljih.



Sodelovanje zaželeno: na začetni delavnici v okviru projekta Living Labs na Bledu v Sloveniji so udeleženci za novo temo izbrali pokrajino. © CIPRA International

Vzemi mlade in stare, geografiji dodajte psihologijo, italijanski jezik pa premešajte z avstrijsko kulturo – take bi lahko bile sestavine recepta za eksperiment o socialnih inovacijah. Projekt *Living Labs*, ki ga izvajajo CIPRA International in nacionalna predstavništva CIPRE, med seboj povezuje ljudi, ki pripadajo različnim generacijam in prihajajo iz različnih alpskih držav. Na načelih soustvarjanja med mladimi talenti, okoljskimi nevladnimi organizacijami, civilno družbo in politiko se tako oblikujejo nove ideje, med drugim na področju turizma in kakovosti življenja ter pokrajine.

Kaj je tisto, zaradi česar lahko podeželski prostor postane privlačen za mlade generacije? Katere spremembe si želimo v naših alpskih regijah? S temi in številnimi drugimi vprašanji so se mladi v Franciji soočili v okviru projekta *Living Labs*. Na študijskem obisku so septembra 2018 s predstavniki CIPRE Francija in Omrežjem občin Povezanost v Alpah obiskali francosko občino Guillestre, italijansko Ostano in Inštitut MonViso, ki deluje kot znanstveno-raziskovalno središče za trajnostni razvoj sredi narave. Mladi forum CIPRE Nemčija je konec oktobra povabil na Bavarsko mlade, da bolje spoznajo domačo reko Isar. Na dvodnevnih ekskurzijah so se udeleženci pod vodstvom strokovnjakov na kraju samem posvetili temam, kot so ekologija rečnih ekosistemov, turizem in vodna energija.

Projekt *Living Labs* temelji na izhodišču, da intenzivnejše vključevanje mladih v procese sprejemanja in sooblikovanja političnih odločitev omogoča oblikovanje novih idej in dejavnosti ter naredi alpske regije bolj zanimive za nove generacije. Tak pristop zasleduje tudi vsalpski projekt GaYA, ki se izvaja v okviru programa Interreg in bo 30. novembra v francoskem Chambéryju pod geslom *Mlade ideje za Alpe* pozornost posvetil participaciji mladih in odločanju. Prijavite se lahko na <http://www.alpine-space.eu/projects/gaya/si/konferenca>.

Viri:
<https://adrets-asso.fr/?LeProjetMcdrALAdretsCEstPartiPour3A> (fr), www.cipra.org/de/cipra/deutschland/junges-forum/isarexkursion (de)

Logistika: dialog namesto podučevanja



V »miselnih laboratorijih« je dialog o logistiki med seboj povezal najrazličnejše deležnike. © Philipp Rohrer, Alpska pobuda

Držati je treba skupaj: v švicarskem kraju Altdorf so se na posvetu zbrali predstavniki logistične stroke, politike in nevladnih organizacij in razpravljali o problematiki trajnostnega prevoza blaga na območju Alp. Eden od organizatorjev posveta je bila tudi CIPRA International.

Od Altdorfa do bazičnega predora pod gotthardskim masivom, najdaljšega železniškega predora na svetu, je le nekaj kilometrov razdalje in tam so se na posvetu 17. in 18. oktobra 2018 srečali strokovnjaki za področje logistike, politiki in predstavniki nevladnih organizacij s skupnim ciljem, to pa je zagotoviti učinkovit in trajnostni tovorni promet na območju Alp.

To je zagotovo velik izziv, če upoštevamo, da bo do konca leta 2018 samo prek italijansko-avstrijskega Brennerskega prelaza zapeljalo okoli 2,5 mio. tovornih vozil, njihovo število pa se bo le še povečevalo. Želja namestnice tirolskega deželnega glavarja Ingrid Felipe je doseči spremembo obstoječih razmer: »Preusmeritev tovora ne pomeni preusmeritve z enega na drugi alpski prelaz, temveč s ceste na železnico.« Da obseg prevoza enostavno zmanjšamo,

prav tako ne bo zadostovalo. K izboljšanju razmer lahko pripomorejo zakonodaja, izvajanje nadzora in učinkovitejše sodelovanje s sosednjimi regijami in alpskimi državami.

Jon Pult, predsednik švicarske Alpske pobude, se z avstrijsko političarko povsem strinja: »Prevoz blaga je že sam po sebi močno mednarodno povezan. Razvoj prometa v Alpah mora zato biti sprejemljiv za okolje in prebivalstvo, če res uskladimo naša prizadevanja na mednarodni ravni.« Herbert Ruile iz švicarskega Centra za inovacije *detranz* ob tem dodaja, da bo treba v družbo vnesti tudi način razmišljanja, ki se bo zavzemal za učinkovit prevoz. V »miselnih laboratorijih« so bili pristopi poglobljeni, možni ukrepi pa ustrezno ovrednoteni. Konferenca je potekala v organizaciji Interregovega projekta AlpInnoCT, pri katerem CIPRA International sodeluje kot partnerska organizacija, Centra za inovacije *detranz* in Coordination Point iMONITRAF!

Viri in nadaljnje informacije:
www.alpeninitiative.ch/alpeninitiative/medien/medienmitteilungen/2018/181016_alpinnoct.html (de), www.cipra.org/de/veranstaltungen/logistik-dialog (de), www.luzernerzeitung.ch/zentralschweiz/uri/zukunft-des-alpen-gutertransports-thematisiert-ld.1062608 (de)

Katere storitve zagotavlja narava?



K najpomembnejšim ekosistemskim storitvam na območju Alp prištevamo oskrbo s pitno vodo. © Ulrike Tappeiner

Namen projekta Alpine Ecosystem Services – AlpES je okrepiti pomen, ki ga imajo ekosistemi in ekosistemске storitve za prebivalstvo alpskega območja. Projektna skupina bo rezultate svojega dela predstavila 21. in 22. novembra 2018 v Innsbrucku/A.

Ekosistemске storitve odločilno prispevajo h kakovostnemu življenju na območju Alp. Sem štejemo vodne vire, iz katerih priteka čista voda, drevesa, ki skrbijo za prijetno mikroklimo v mestih, ali pa pogled na neokrnjeno naravno pokrajino. V okviru projekta *Alpine Ecosystem Services – AlpES*, katerega namen je okrepiti pomen in vrednotenje ekosistemskih storitev v okviru regionalne in transnacionalne okoljske politike, je deset partnerskih organizacij iz šestih alpskih držav tri leta zbiralo in *združevalo podatke* o ekosistemskih storitvah. Eden od ciljev projekta je bil tudi razvoj prosto dostopnega spletnega pregledovalnika GIS, ki omogoča dostop do podatkov o ekosistemskih storitvah na območju Alp. V aplikaciji se vnašajo vsi podatki, ki so jih zbrale pilotne regije. Uporabniki lahko izbirajo med osmimi različnimi ekosistemskimi kazalniki, na podlagi podatkov iz pregledovalnika pa lahko ugotavljajo potrebe po ukrepanju, na primer na območjih, kjer nimajo dovolj varovalnih gozdov ali je poraba sveže vode prevelika. S poznavanjem takih in podobnih primerov je mogoče namreč oblikovati trdno podlago za sprejemanje političnih in ekonomskih odločitev. 21. novembra 2018 bo v Innsbrucku potekala konferenca projekta AlpES, odprl pa jo bo generalni sekretar Alpske konvencije.

Viri in nadaljnje informacije:
www.alpes-webgis.eu (en), www.cipra.org/sl/alpes

Okušanje kulturne dediščine

Predstavljamo čezmejni projekt, ki povezuje kulinarčne užitke z alpsko kulturno dediščino.



Alpske specialitete naj bi postale nesovna kulturna dediščina. © Caroline Begle, CIPRA International

Sir, slanina in kruh so osnovna živila na območju Alp. Sestavine, ki jih potrebujemo za njihovo izdelavo in izvirajo iz alpskega prostora, so neposredno povezane z alpskim kmetijstvom in so kot take del ekoloških krogotokov, verig ustvarjanja regionalne dodane vrednosti in alpske kulturne pokrajine. Za njimi se skrivajo edinstveni pridelovalni in predelovalni postopki, povezani z rokodelskimi tehnikami, znanjem in izkušnjami ter tradicijo.

14 partnerjev iz šestih alpskih držav želi v okviru projekta *AlpFoodway – interdisciplinarni, transnacionalni in participativni pristop k dediščini alpske prehrane*, ki se izvaja v okviru Interregovega programa za območje Alp, doseči večjo prepoznavnost alpske kulture prehranjevanja, ji povečati vrednost in jo spodbujati v smislu gonila trajnostnega razvoja v gorskih regijah. Alpsko kulinarčno dediščino vidijo projektni partnerji kot možnost za spodbujanje oblikovanja lokalne identitete, za ustvarjanje delovnih mest in za oživitve gorskih regij.

Spodbujanje lokalnih posebnosti

Da bi bilo mogoče v celoti izkoristiti ta potencial, se projekt posveča tudi trajnostni vrednosti, trženju in znamčenju alpske kulinarčne kulture. Andrea Hemetsberger, vodja Inštituta za strateško upravljanje, trženje in turizem Univerze v Innsbrucku, ki se ukvarja z razvojnimi trendi v Avstriji, je prepričana, da je eden od dolgoročnih ciljev projekta vpis alpske kulinarčne dediščine kot tradicionalnega načina prehranjevanja na Unescov seznam nesovne kulturne dediščine, poleg spodbujanja krovne znamke pa je ravno tako pomemben razvoj strategij za vrednotenje lokalnih kulinarčnih posebnosti: »Vsak poskus, da bi alpsko kulinarčno dediščino tržili kot množični proizvod, bo spodletel. Njena privlačnost se skriva v lokalnem, v upoštevanju posebnosti tega, kar je lokalno.«

Dober zgled so obstoječe blagovne znamke, ki ustvarjajo povezavo med priznanjem na nadregionalni in lokalni ravni. Ohranjajo namreč stare tradicije in prakse, kot so planšarstvo ali peka starih vrst kruha, in skrbijo za njihov nadaljnji razvoj. Pri trženju lokalnih proizvodov so v pomoč pobude, kot so avstrijski Vzhodnotirolski zajtrk, transnacionalni festival *Lo Pan Ner*, ki v ospredje postavlja črni kruh, ali Konzorcij za ohranjanje gorskega sira *Bitto Storico* iz Lombardije/1, ne da bi pri tem izgubile povezavo s proizvajalci, krajem in lokalnim prebivalstvom.

Viri in nadaljnje informacije:

www.alpine-space.eu/projects/alpfoodway/en/home (en), <https://www.alpfoodway.eu/home/slovenian>, www.uibk.ac.at/smt/marketing/research/projekte (en), www.alpine-space.eu/project-news-details/en/4924 (en), www.lopanner.com/vda (it), www.formaggiobitto.com (en, it), www.osttirol.com/osttirol-erleben/osttirol-das-ganze-jahr/kulinarik/osttiroler-fruehstueck.html (de, en, it), www.biovomberg.at/produkt/tiroler-kraft-bio-bier (de)

Zimski športi za vsako ceno



O snežnih topovih na zelenih pobočjih gora in dogodki, povezani s tekom na smučeh, sredi zelenega središča kraja. © Markus Jaschke, flickr

Umetna proga za tek na smučeh v središču Vaduza v Lihtenštajnu, v avstrijskem Kitzbühlu pa smučanje pri 20 stopinjah – sezona snežnih topov v Alpah je odprta!

Najprej bo treba s snežnimi topovi proizvesti 9.500 kubičnih metrov snega, ga s tovornjaki zvoziti v dolino, za kar bo potrebnih 360 voženj v dolino, nato pa umetni sneg še razvaljati v središču Vaduza v Lihtenštajnu. Lihtenštajn je namreč vložil kandidaturu za organizacijo dveh etap svetovnega pokala v teku na smučeh Tour de Ski, pri čemer naj bi bil sneg bil zagotovljen. Medtem ko vlada, nacionalna smučarska zveza in turistična panoga stavijo na blišč in obete, ki jih lahko dajo tako velike mednarodne prireditve, pa imata potratni prevoz snega v dolino in poraba vode stransko vlogo.

Monika Gstöhl, direktorica Lihtenštajnske družbe za varstvo okolja (LGU) in CIPRE Lihtenštajn je ob tem povedala: »Bolj ko se bomo osredotočali na zimske športe, katerih izvedba je odvisna od snega, zlasti v času, ko je naša regija vse prej kot območje za zagotovljenim snegom, toliko bolj bomo obremenjevali naše okolje in toliko manj trajnostno naravnane bodo ustrezne strategije.« Po tekmovalstvu je treba sneg vnovič odstraniti, saj je onesnažen s strupenimi fluorovimi voski za tekaške smuči. Nasprotovanje takim načrtom se vedno bolj krepi tudi med prebivalci, ki bodo o kandidaturi glasovali 25. novembra 2018.

Lihtenštajn pa ni edina alpska regija, ki stavi na umetno ustvarjanje zimskih razmer. Snowfarming, snowmax, snow factory – vse to so čarobne besede, ki v moderni dobi označujejo postopke konserviranja starega, tj. lanskoletnega snega kakor tudi umetno proizvodnjo snega s pomočjo kemije in tehnike. V Lenzerheideju v Švici tako že tri tedne brnijo snežni topovi, v Kitzbühlu v Avstriji pa se je letošnja smučarska sezona začela 13. oktobra in to pri poletnih 20 stopinjah na s travo obraščenih progah. Namesto da bi smučarska središča imela pripravljene alternativne predloge, raje proizvajajo umetni sneg in s tem škodujejo okolju. CIPRA tako v svojem stališču, ki ga je predstavila pod naslovom *Sončev obrat* v zimskem turizmu, zahteva upoštevanje omejenosti naravnih virov in spodbujanje inovativnih pristopov.

Viri:

<https://lgu.li/publikationen/stellungnahmen-1/zwei-langlauf-weltcup-rennen-im-vaduzer-staedtle> (de), www.vaterland.li/liechtenstein/sport/tour-de-ski-in-liechtenstein:art174_341521 (de), www.suedostschweiz.ch/wirtschaft/2018-10-05/biathlon-arena-lenzerheide-produziert-bereits-schnee (de), www.tt.com/wirtschaft/standorttirol/14903519/kitzbuehel-startet-mit-schneeband-in-saison-gruene-fassungslos (de), www.tt.com/politik/landespolitik/14861732/noch-heuer-gesetz-verbot-von-zusaetzen-in-kunstschnee (de)

Reševanje risa pred izumrtjem



Fotografija iz fotopasti, posneta septembra 2018: risi se počasi vračajo v Alpe. © lifelynx.eu

Ris je redka žival, ki je ni mogoče videti prav pogosto, a danes spet živi v različnih predelih alpskega območja. Obstoj in preživetje te živalske vrste sta odvisna od prizadevanj številnih posameznikov.

Ta manjši plenilec, ki ga uvrščamo v družino mačk in ima značilna trikotna ušesa s črnimi čopki, je bil na območju Alp iztrebljen na prelomu prejšnjega stoletja, okoli leta 1900. Vzroki za njegovo iztrebitev so podobni vzrokom pri volku in medvedu: zmanjšanje življenjskega prostora, upad števila živali, ki so zanj plen, preganjanje in iztrebljanje, za kar je odgovoren človek. V sedemdesetih letih se je začel projekt vnovične naselitve in tako so na začetku v Švici naselili 14, v Avstriji 9, Italiji 2 in v Sloveniji 6 osebkov. Danes živi v Alpah približno 120 do 180 risov, večina v severozahodnem in jugovzhodnem delu. Šele pred kratkim se je v slovenskih Alpah »ujel« ris v eno od fotopasti, ki so postavljene v okviru projekta monitoringa populacije risa.

Lokalne projekte danes podpirajo različne vsealpske pobude, kot so denimo platforma Alpske konvencije za velike zveri in prostoživeče parkljarje ter družbo (WISO), mreža *Status and Conservation of the Alpine Lynx Population* – SCALP in projekt EU LIFE Lynx. [Rok Černe](#) iz Slovenije, predstavnik vodilnega projektne partnerja pri LIFE Lynx ter član platforme WISO in mreže SCALP, pri tem opozarja: »Številne izzive lahko obvladamo le s skupnimi

močmi. Pomembno je, da poznamo habitat risa in njegovo počutje ter da spodbujamo gensko izmenjavo med posameznimi populacijami.« Ena največjih nevarnosti za obstoj risje populacije je predvsem parjenje v sorodstvu, saj obnovev genske raznolikosti otežujejo pretrgane naravne povezave populacij.

Zdravstveno stanje gozdov se izboljšuje

Veliko energije je treba vložiti tudi v komuniciranje z javnostjo. Kot pojasnjuje Černe, velja to zlasti za lovsko skupnost, saj je pomembno, kako bodo risa sprejemali lovci: »Nekateri lovci vidijo risa kot neposrednega konkurenta.« Navzočnost risa namreč povzroči pri divjadi več gibanja. Divjad se prilagodi novonastalim razmeram, znova se nauči bolje skriti, pogosteje tudi menja svoja počivališča in prehranjevališča. Lovci divjad težje opazijo, težji je tudi odstrel. Bolj aktivna divjad pa seveda ne bi smela biti razlog, da risa oropamo njegovega znova pridobljenega življenjskega prostora, je še poudaril Rok Černe.

Pozitivni učinki risa na njegov vsakokratni življenjski prostor so različni. Velike zveri, kot so ris, volk in medved, so strogo pravno zaščitene. Njihovo preživetje je pogoj za obstoj in ohranitev velikih in med seboj povezanih delov narave, saj prav ti zagotavljajo življenjski prostor za številne druge živali in rastline, ljudem pa prostor za sprostitvev in rekreacijo.

Viri in nadaljnje informacije:

<https://www.lifelynx.eu/?lang=sl>, www.kora.ch/index.php?id=117&L=0 (de, en, fr, it), <http://www.alpconv.org/sl/organization/groups/WGCarnivores/default.html?AspxAutoDetectCookieSupport=1>

Morbegno nagrajen za svoja prizadevanja



Prizadevanja Morbegna za regionalni razvoj so prepričala žirijo. © Društvo Alpsko mesto leta

Morbegno, ki leži v italijanski deželi Lombardiji, bo z letom 2019 prevzel naziv Alpsko mesto leta in tako postal član mednarodnega društva Alpsko mesto leta, ki se zavzema za trajnostni razvoj alpskih mest.

Naziv je bil živahnemu mestu s približno 12.000 prebivalci podeljen zaradi njegovih številnih odlik in prizadevanj pri delovanju oziroma kot je v svoji utemeljitvi zapisala mednarodna strokovna žirija, ki jo sestavljajo predstavniki alpskih mest: »Morbegno kaže veliko pripravljenost za sodelovanje z okoliškimi regijami. Storitve, ki jih za regijo zagotavlja kot ključna destinacija, so raznovrstne, poleg tega pa se je že doslej soočal s temami Alpske konvencije, kar nakazuje obetavne temelje za prihodnost.«

V novem alpskem mestu leta stavijo na lokalne vrednote, saj spodbujajo regionalno kmetijstvo in njegove proizvode kakor tudi trajnostno oskrbo z energijo iz distribucijskih sistemov daljinskega ogrevanja. V glavnem mestu na severu Lombardije dosledno zmanjšujejo lokalni promet, ukvarjajo se tudi s preoblikovanjem mestnih zelenih površin, pri čemer

upoštevajo zlasti potrebe gibalno oviranih oseb, družin in otrok. Prav tako Morbegno spodbuja posredovanje znanja o kulturi lastnega mesta in regije in pri tem pozornost posveča predvsem mladim in družinam.

Viri in nadaljnje informacije:

www.alpenstaedte.org/sl/za-medije/sporocila-za-medije

Saj ni res, pa je!



Upcycling – tradicionalni kozolec je lahko tudi prostor za zahtevne treninge parkourja in vaje fitnesa. © elan-inventa.com

Marsikje se dandanes srečujejo z vnovičnim odkrivanjem tradicionalne obrti in stavbarstva, ki sta prepoznavna za določeno državo ali območje. To velja tudi za Slovenijo, kjer se lahko veselijo nepričakanega povratka kozolcev, ki veljajo za slovensko posebnost. Kozolci so že stoletja namenjeni sušenju sena, koruze ali žita in so tako postali prava ikona prepoznavne slovenske krajinske arhitekture. Veliko kozolcev danes ni več v uporabi, veliko jih propada ali pa služi kot stojalo za reklamne veleplakate. A temu biseru slovenske kulture so na Dolenjskem posvetili celo Deželo kozolcev, kot se imenuje prvi tovrstni muzej na prostem v svetu. V Kranjski Gori so naredili korak dlje: ob reki Pišnici so odprli športni vadbeni park in to pod slikovitim kozolcem. Včasih je tekel znoj, ko so kmetje kosili in spravljali seno na kozolce, danes pa športni navdušenci krepijo mišice – pod varno streho kozolca ...

Prireditve

Razstava Constructive Alps, 30.10.-28.11.2018, Solčava/SL. [Več...](#)

Strokovna delavnica o trajnostnem turizmu v Alpah: Kdo bo opravil nalogo?
05.11.2018, Innsbruck/A. [Več...](#)

Posvet: Raziskave s področja voda v Triglavskem narodnem parku, 15.11.2018, Bled.
[Več...](#)

Latok I premierno predavanje, 16.11.2018. [Več...](#)

Festival Brati gore, 11.12.2018, Alpe. [Več...](#)